

БРАТСТВО

ОБЩЕСТВЕННО-КНИЖЕВЕНЪ ВѢСТНИКЪ.

Вѣстникътъ „Братство“ излиза два пѣти — на 1-й и 15-й дѣнь — всѣки месецъ.

Цената, предплатима, за всѣкаде, е:

За година 10 лева

„ шестъ месеца 6 „

За по-лесно изплащане предплатата, отъ работниците, еснафътъ, отъ служащите по канцелариятъ и отъ ученицитъ се приема да я внасятъ на срочове, като при началото на всѣко тримесечье даватъ по 3 лева; тримесечни обаче спомоществования цена.

На настоятелитъ се отсѣква десетътъ.

Поръчки за вѣстникътъ не се приематъ иначе, освенъ придружени съ предплатата.

Всичко, що се отнася до в. „Братство“, изпраща се направо до редактора-издателя му.

Статии и дописки, които отговарятъ на програмата на вѣстника, се приематъ и оборудуватъ съ благодаренье, но авторитъ имъ, въ всѣки случай трѣбува да си явяватъ имената въ редакцията. Необнародванитъ статии не се връщатъ.

За частни извѣстия се плаща 40 стот. за първо оборудуване; за последующитъ се взема на половина

ЕДИНЪ БРОЙ СЕ ПРОДАВА ЗА 50 СТОТИНКИ.

Брой 2.

Руссе. 15 Августа 1881.

Год. I.

Съдържание: — Учебното ни положение. Наши работи. Правителствени разпореджия. Отъ чужбина. Политическа хроника. Старонародна песень. Емилъ Литре [животоописание]. Дошка (разказъ изъ народнии ни животъ). Вѣснково. Една забѣлжка. Отъ администрацията. Продължава се подписуваньето.

Учебното ни положение.

Ако има предмѣтъ неблагоприятенъ, за който единъ български публицистъ, ще-не-ще, трѣбува да говори, то несъмнено такъвзи е предмѣтътъ за учебното наше положение. Хиляди пѣти се е говорило и писано за това нѣщо, толкосъ какъ се е критикувало и осѣждадо по него, и — ще рече ли вие, че всичкото туй е принесло каква-да е полза или е мръднало колкото за върхъ отъ игла това ни положение? — Погледнете отвѣтъ, взрете се вътре въ училищата, попитайте за тѣхъ, на вижте изгледътъ на учителитъ, ако щете, деру и на ученицитъ и, вие по всичко тугъ ще видите отраженье на една мизерия, на единъ сиромашлжкъ, на една жертва отъ голѣма немарливостъ, и ще се увѣрпте, че напусто сж ситрияле зжбитъ ония, които сж говорили, нафиле сж хабили мастилото и ония, които сж писале: нехайство, апатия, неразбранщина, като бжде за учи-

лица или за ученье: това се вижда и до днесъ и до тоя часъ, и сега даже тия недосгатыци сж по-нарастнале, отъ какъто сж биле въ днитъ на нашето черно робство.

Казало се би суетно да продължава човекъ да говори още за това, като толкосъ говоренье нищо не е могло да стори; възможно е мнозина да ни се пресмѣятъ, че въ днешнитъ времена, дето хората гледатъ какъ да извадатъ две пари за да се прехранятъ, ние сме се заловиле да приказуваме за училища и за ученье и просвещенье; на твърде лесно е нѣкои „спасители на отечеството ни“ да рекатъ: „ама че намѣрилъ за какво да пише! ти, байно, ни разкажи, какъ сж се цалунале царъ Францъ-Йосифъ съ Вилхема, разкрий ни, кои съ кои ще се биятъ за насрадинъ-ходжовата черга, или ако не щептъ това, то ти ни разправи за знаменитото кръщенье царицното кръщелниче въ Петергорфъ; за Тайфа, дето отиде Митхадъ-наша ва заточенье или за административното устройство на Патагонцитъ или на Хотентотитъ — разбирами тѣ!“

Не сме обаче ние — Българитъ — боядисали всичкитъ бои за да е останала фжстжжяната, та тази да ни

е главната работа; пари безъ знание, безъ наука и просвещение не могатъ се печелѣ днесъ и защото само ученето, което излиза отъ училищата, е въ състояние да направи човека човекъ, както трѣбува—да му осигури вещественното и нравственното благоденствие, ние ще станемъ дебелиски да говоримъ и пакъ за училищата и за учебното ни положение.

Впрочемъ нѣ за училищната уредба, нито за методи, нито за педагогия ще говоримъ ние: всичко това е науко да се разказува, ако педагогътъ нема какво да яде, ако ученицитѣ сѣдатъ по земята или по люляци се чинове и ги лазятъ мрави и бълхи, или ако нема на какво да пофанешъ, за да покажешъ, кое е полюсъ и де е твойтъ градъ. Нека говори, кой както ище, но ние ще кажемъ, че науко ти е да имашъ добъръ учителъ, високо училище и хиляди други методи за обучение, ако учителътъ е гладенъ, па и изхочанъ и изруганъ; ако ученицитѣ сѣдатъ по земята и мръзнатъ отъ студъ, отъ неманье дърва, или ако си обязанъ да предавашъ навзустъ Географията отъ Смирнова. Училище безъ свойтъ потребъ — покъщница, е все едно че не съществува; тукъ ти е залудо всичко и ние сме въ състояние да убедимъ всекиго, че съществена полза отъ училищата си не ще искараме до тогасъ, до като: първо, не осигуримъ хлѣба и почетъта на учителя, второ, до като не облечемъ школитѣ си и третъ, до като не купимъ всичкитѣ пособия и потребъ за ученето; — нема тия тритѣ, нема и успехъ, па не ще чувствуваме ползата отъ училищата и ще ги затрънемъ, та ще си разсждаме за политика и за други бабини деветини.

Пари ли немами? Та ние поддръжаме многосложна администрация и многобройна войска,—десетки мили-

они наши франчета отиватъ за тѣхъ. Разсждѣ ли немами? Но ние сме въ състояние да разбираме, че конституцията и самоуправленето ни разсипува, а самовластето и абсолютизмътъ ни въздига. Патриотизмъ ли ни липсува? Но ние всека минута виками: „народу, народу; спромашъта, природностъ.“ Нѣ, имами ги всичкитѣ тѣзи криво-лѣво ние, имами ги по своему и по своему караме всичкото заедно съ хинаетликътъ, съ разпуснатото си сърдце, и съ нехайността си. Окаянии! и ние ужъ се стремимъ къмъ своето подобрене, къмъ добротчина и къмъ блаженство.

Трѣбува да се свѣстимъ, да се стѣнемъ. да разберемъ и да работимъ. Да се трудимъ за хлѣба си не е нито срамота, нито грѣхота, ами нужда е, па и грѣхота би било, ако се не трудимъ: по „не токмо еднимъ хлѣбомъ пытается человекъ“ е казалъ Великийтъ Благодѣтель на човечкитѣ родъ, Исусъ Христосъ, и съ това е искалъ да каже, че само съ една храна не се постига човечкото щастье — трѣбува наука, която е Слово Божие, споредъ както е казалъ Спасителътъ. Да, не можемъ оспори потребъта да се вади хлѣбътъ, защото тази потребъ е едно отъ най-главнитѣ условия за живота; по така също неоспорима е и необходимостъта отъ науката и знаньето — яено е като день, че безъ тия последнитѣ човѣкъ не постига своето назначенье, и той остава нищо повече отъ едно животно, нѣ повече, ни по-малко отъ хайванинъ, съ неговитѣ инстинкти.

И тѣй, колкото трѣбува да се грижимъ за собствената си тѣлесна храна и за прехрануване дѣцата си, толкост трѣбува да се грижимъ и за душевната своя и за децата си храна. Правимъ ли ние това? Боже упаци. Ние, както рекохми, хар-

чимъ милиони за администрация и за войска, а за своето просвещение и образование скъпимъ се, свидетъ ни е да даваме, — и за това сме прокопсале!

Мислите ли, господа, че много-сложната администрация ни е докарала или ще ни докара благоденствие! Тя по ни измаюва и заплита работитъ и ние вмѣсто за полза за вреда си даваме парицитъ за нея. Вѣрувате ли, че многобройната ни войска туря единъ атомъ по-вече въ видѣтъ на нашата сигурностъ? Ние ви увѣряваме, че ако, недай, Боже, рече Турция или друга нѣкоя „Сила“ да ни нападне или ако друго нѣщо се случи, то нѣ 20-тѣ хиляди наша войска, ами и синца не можемъ излѣ на глава съ тѣхъ; следователно намъ и тая войска не трѣбува, въ днешнитѣ времена, дето срещу волята на военлюбивитѣ дипломате се опира миролюбивата народна воля и дето, прочее, не е тѣй лесно единъ да убива другиго. Ще се рече давами милиони почти за вѣтъра.

Или що думамъ? Нѣ за вѣтъра си давами ние паритъ: имами голѣми конаци съ всичкитѣ имъ украшения и мебели и по тѣхъ тлѣсти и червендалести чиновници да се изтѣгатъ подъ сѣнка; имами единъ бюлюкъ оубнати офицери съ сабѣи, махмузи и съ златни палетури; владеемъ или, нобре, владеятъ ни 10-ни хиляди млади и здрави синковци солдати, облечени, наредени, нахранени: — ето де отиватъ нашитѣ милиони франки. А я погледнете, молиме ви се, тия копторе или „тюрми,“ изпожъртени голи, разкривени — това сѣ вашитѣ училища, храмоветѣ за науката; я взрете се въ лицата на тия криви, поджърбени и бледни млади момчета и момичета — това сѣ вашитѣ рожби — ученица; я погледайте тия кащлянци, съ хлѣтнали очи и съ страдалчески погледъ лица — това сѣ ли-

цата на учителитѣ ви, на тия, които се трудятъ да ви свѣстятъ, събудатъ, да ви направятъ хора, а вие имъ „плюете въ очитѣ.“

Харчите хиляди за конаци и мобили, господа, а де сѣ вашитѣ училища, де ви сѣ читалищата, де библиотекитѣ, де недѣлнитѣ и вечернитѣ училища? Трошките милиони за чиновници и за солдате, а де ви сѣ здравитѣ и стѣгнати учители — тѣ всички сѣ болни и опаднали, де ви сѣ свещеницитѣ — тѣ всички сѣ груби и невежи, де ви сѣ умнитѣ рожби — тѣ болуватъ и тжнеятъ. Ето какъ сте разбрали вие, де сѣди вашето благоденствие, кога трѣбуваше и „едното да правите, но и другото да не забравяте.“

Нѣ тѣй се върви напредъ. нѣ тѣй се просвещава, нѣ тѣй се достига човешкото назначенье. Трѣбува наука, — безъ нея всичко е изгубено. — Отворете си очитѣ, хора Божии, и въздигнете си училища, читалища, въздигнете учителитѣ и просветелитѣ си, въздигнете своето учебно положение!

НАШИ РАБОТИ.

Отъ София телеграфируваха отъ 18 м. Юлия, че тамъ пристигналъ инженеринтъ Струве, който заедно съ банкиринтъ Гонцбургъ, щѣлъ да вземе участие въ постройката желѣзнитѣ пжтища. У България, казува депешата, се очѣкуватъ голѣми преобразования (реформи).

— До „Агенцията Райтеръ“ телеграфиратъ ежщо изъ София отъ 16 Юл., че очѣкуватъ наскоро се изборитѣ за сената (за държавний съвѣтъ?).

— Друга една по-нова (отъ 24 Юл.) телеграма до „Голосъ“ явява, че на инженерина Струве е предложено да свърше до първитѣ дѣне отъ идущий Януария своитѣ изучувания за желѣзний пжтъ София-Търново-Русчукъ. На 24, г. Струве заминалъ за въ Руссе, за предварител-

но лично разглеждане мѣстата, а презъ идущий Май, навѣрно, той ще получи концесията за построяване желѣзний пжтъ. Станалитѣ по нѣкои точки изъ България неголѣми недоравумѣния по между селянитѣ, казува депешата, полека-лека се изтѣкмяватъ.

— Отъ Пловдивъ явяватъ отъ 25 Юлия, че князь Александръ Богориди произвелъ въ поручици 49 Българе подпоручици, служащи въ румелийската милиция, които сж свършили военнитѣ си науки въ софийското воен. училище. — За Българетѣ подпоручици тукъ, въ княжеството, още дума за произвеждане не е станало и това естествено твърде наскърбява и онеправдава съученицитѣ и съслужницитѣ на румелийскитѣ офицери.

— Софийский дописникъ на „Сенпетербургскіе Вѣдомости“ пише, че поради липсуванъето „сериозни личности“, тъкмени отъ княза държавенъ свѣтъ ще състои нѣ отъ 15, както се предполагаше, а отъ 5 члена. Генералъ Ернротъ, както казуватъ, ще се върнѣлъ въ България и щѣлъ да валови чинтъ първи министръ. — Сжщий дописникъ, като продължава, по-нататкъ говори, че Търновский Окржгъ, най-преднийтъ по школското образование — билъ въ противно настроене. Търновченитѣ решиле въ нищо (?) да не отстѣпватъ; ако се покажѣлъ при тѣхъ нѣкой правителствененъ комисаринъ, тѣ го изгонувале и до сега не се е внесло ни пари даване. Въ Софийский окржгъ чиновницитѣ, що ходятъ да отреждатъ, де колко десеткъ ще се дава, срещале „лошъ приемъ“, никой не желѣлъ да чу нищо за даване. Отъ Трънъ имало получено извѣстие, че селянетѣ се противѣле на всѣко помѣсуване отъ комисаретѣ, на които е поржчано да сбиратъ даванетоъ. — Ние не знаемъ до колко сж истинни тия сведения на дописника на „С. Петерб. Вѣд.“, но въ всѣки случай тѣ не носятъ веселъ и оспокоителенъ характеръ. — Не трѣбваше нашитѣ съотечественици да бждатъ толкосъ лековѣрни кога преди изборитѣ ги лѣжѣле, ако т. е. сжимъ

казувале, че даване не щѣло да имъ се взема; нема бо ни една държава, нито нѣкое уредено общество, членоветѣ на което да сж съвсемъ свободни отъ данкъ. Това трѣбуваше да се има и нека се има на умъ.

— Въ Битоля (у Македония) се е съставило едно българско читалище подиме „Просвещение.“ Целта на това читалище е „нравственото и уметвенното развитие на членоветѣ му,“ и то ще се грижи въ сжщото време да учреди една библиотека, да отваря недѣлни и вечерни училища и да поддържа и подпомага бѣдни ученици. Сѣкий, който пожелае да стане членъ на това читалище, може да стори това, като вложи годишно спомоществование нѣ по-малко отъ две бѣли меджидиета. Ние желаемъ добъръ успехъ на това народополезно учреждение въ Битоля, и се надѣваме, че то ще намѣри добра подпорка, нѣ само между Българитѣ въ Македония, но и въ Княжеството и Источна Румелия. („Бълг. Гласъ.“)

— Научавами се, че една троечленна коммисия се е съставила да изработи уставтъ за бждущитѣ Държавенъ Свѣтъ. Друга троечленна коммисия пакъ ще да се занимава съ изработванъето на единъ административенъ правилникъ. („Бълг. Гл.“)

Правителствени разпореждания

Съ указъ, № 627, отъ 26 Юлия, се постановява: жандармерията да се пренесе отъ ведомството на министерството вътр. работи подъ военното министерство, и, отъ 1-й Августъ, устройството, обязанноститѣ и службата на жандармерията да се уредятъ споредъ „Привремен. литъ уставъ за устройството на жандармерията“.

Уставтъ начна да се обнародва въ „Държавенъ Вѣстникъ“ отъ 50-й брой на горе. Отъ тоя уставъ ние привождаме само онава, що е нужно гражданину отъ Бълг. Княжество да знае отъ правата и длѣжноститѣ, отъ обносцитѣ и властѣта на жандаритѣ къмъ тѣхъ та тѣ, гражданинѣ, да знаятъ да се съобряватъ. — Защото *успава* е длѣгъ, свършека отъ извлеченьето си оставами за дру-

гийтъ си брой. Сега обнародва ми следното :

Жандармерията е правителствена стража войнишки нагласена; тя е длъжна да се грижи за обществената безстрашност (безопасност), за пазенъето редътъ и миротата и за осигуряванъето точното извършване законитъ и наредбитъ отъ полицията (§ 3); главната отредба на жандармерията е да се грижи за безстрашността по селата и по пѣтищата, а сжщата ѝ служба е безпрестанно да надглежда. (§ 4). Найгорното управление е въ рѣцетъ на военното министерство, а направо го държи началника на жандаритъ, който бива единъ отъ по-горнитъ офицери (щабъ-офицери), и той се намира подъ главатарството на военний министръ; началника отговаря предъ тоя министръ (§ 7). Жандармитъ сж конници и пешци; тѣ се четатъ по «чети», които не бива да бждатъ по-вече отъ по 20 души (§ 9). Жандаринтъ не може да слугува за друга работа, освѣтъ за онасъ служба, която му показува тоя уставъ; той не може да се тури като слуга при нѣкой канцелария или при нѣкой какъвъ-и-да-е чиновникъ (§ 14). За жандарми се приматъ български граждани отъ всичкитъ народности, стига тѣ да сж слугували у войската или въ опълченъето, да сж едри и да не сж по-млади отъ 22 год. (§ 15).

Ако нѣкой оскърби жандаринъ, подирнийтъ за да си заварди достоинството, длъженъ е да задържи виновния и да го покаже на правителството (§ 28). Жандарина ако е женевъ, той и жена му не можатъ да търгуватъ, а още по-много не могатъ да бждатъ кръчмари (§ 32). Той не може да вземе храна какъто за коня си, така и за себе-си безъ да плати, трѣбува да плаща спорядъ тарифата, която ще отреди министра на вътрешнитъ работи (§ 35).

Жандаринтъ трѣбува винаги да се дръжи достойно, да гледа почетливо, да е драголюбенъ (вежливъ) и никога да не се отпуща да изказува думи, които събарятъ достоинството му. Нѣкой, който и да билъ и за каквото и да било, ако го попита, той трѣбува да отговори на кжсо и драголюбно (§ 36). Жандаринтъ никога за нищо не може да го каратъ да ходи преоблеченъ (тебдиль) (§ 46). Кога си върши службата, той нема правода пуши, да ходи да се ейлендисува изъ дюкенитъ, по кафететата и сокадитъ и да се весели (§ 46) На жандаритъ е остро забранено да сж истъсно въ работа съ мъже и жени, които иматъ лоша обноска; забранено имъ е да се опиватъ и да играятъ на пари (§ 48). Заб-

ранено имъ е тжй сжщо да взематъ подарци (бакшише) и кога си вършатъ служба не бива да гледатъ хатжръ, за приятелство или за нѣкаква частна полза (§ 49). Жандарина е длъженъ да познава добре всичкитъ хора въ участка си и ако се появи нѣкой непознатъ човѣкъ, длъженъ е да разбере отъ де и за каква работа е дошелъ; ако непознатий човѣкъ се покаже че е подозрителенъ (шупелия), да го предиря и да обажда на околийский си началникъ (§ 53). Жандарина е длъженъ да прележда да има редъ изъ пазаритъ, по уселителнитъ мѣста, по сборищата и т. н. т. и да прекжсва безредицитъ, кога станатъ (§ 57). Жандармитъ, по своя глава, нематъ право нито да наказватъ, нито да шрафуватъ (§ 56) Кога си вършатъ службата, тѣ нематъ право да употрѣбятъ оржъбе, безъ да имъ сж разрешили управителнитъ власти; употрѣбаватъ оржъбе само кога трѣбува, ако нема друга леснина, да запазятъ себе-си, нѣкое мѣсто, което вардятъ или нѣкой хора (§ 56). Жандармитъ нематъ право да се мѣсятъ въ общинскитъ работи (§ 59). Тѣ сж длъжни да помагатъ всѣкому, който има потрѣба отъ помощта имъ, па макаръ за таквось нѣщо преминалъ и въ другъ, отъ неговътъ, участъкъ (§ 60). Жандармитъ сж длъжни да задържатъ и проведатъ до околийский си началникъ хора, които раздаватъ книги (прокламации) срещу княза и правителството или възбуждатъ народа да не извършува правителствениитъ разпореждания Когато жандармитъ забелжатъ необикновено движение въ населенъето или се научатъ за нѣкой завѣръ (заговоръ) или изобщо за нѣкое извъредно нѣщо, тутакси обаждатъ за него на окръжний си жандарски началникъ, който се разпорежда (§ 62).

—Съ указъ, № 633, отъ 17 Юлия, постановява се: отъ 15 Авг. всичкитъ правит. мѣста да приематъ и издаватъ среб. рубла по 3 лева и 50 стот., полтината 1 левъ и 75 стот., а четвъртината 87 $\frac{1}{2}$ стотинки; пазарний курсъ на рублата се назначава 17 $\frac{1}{2}$ гроша, като 1 левъ се смѣта 5 гроша, а медната монета, 10 стот., 20 пари; правителството да приема рублата до 1 Дея. т. г. по 3 лева и 70 стотинки само за недоборитъ отъ прямитъ данъци за миналитъ години.

—Отъ минист. на просвещенъето, на 25-й Юлия е издаденъ, а обнародуванъ е въ 54-й бр. отъ «Държавенъ Вѣстникъ» «Привремененъ уставъ за педагогическитъ училища въ княжеството», отъ който се вижда,

че въ Шуменъ и Вратца се отварятъ съ едногодишенъ курсъ педагогически училища за преготвяне учители. Предмѣтитѣ, които ще се преподаватъ въ тия училища сж: *Законъ Божий, Бълг. Языкъ, Педагогика, Всеобща История и География, Отчественна География и История, Аритметика, Естеств. История, Физика, Стопанство, Геометрическо Чертане и рисуване, Краснорисане, Гимнастика и Черковно Пение*. Тия училища ще иматъ по единъ директоръ и двама учители. Отъ ученицитѣ, които желаятъ да постъпятъ въ тѣхъ, се иска да иматъ свидетелства, че сж свършили трикласно училище; които нематъ таквие свидетелства, се приематъ по испитъ, а безъ училищ. свидетелства и безъ испитъ се приематъ лица, които сж учителствували нейде съ успехъ и си иматъ свидетелства за това. Ученици по-млади отъ 16 год. не се приематъ — при всѣко отъ тѣзи училища за учебната 1881-82 год. има учредени и по 35 степендия съ по 400 лева всѣкоя.

ОТЪ ЧУЖБИНА.

У Русия, въ всѣки окръженъ и околийски градъ, има едни учреждения, които до една голѣма степенъ приличатъ на нашитѣ общини въ турското време и на градскитѣ ни съвети до нейде днесъ: тия учреждения се наричатъ *земства*. Земствата се грижатъ за доброто съобщение — за пѣтищата между селата и градоветѣ въ свойтъ окръгъ, за здравьето на населеньето, за сиромаситѣ, за училищата и за други таквизъ полезни за народното добросъстояние работи. — Едно отъ тия окръжни земства — воронежкото — възтре въ 5 години — отъ 1 Дек. 1875 до 1 Дек. 1880. ето каква дѣятелностъ е развило за народното образование: Като въ 1874 год. въ тоя окръгъ е имало токо 334 ученици, въ 1875 станали 377, а въ 76 — 391. Въ 1875 имало да се учатъ 21,208 момчета и 2430 момичета; учители — 550. същата година околийскитѣ земства въ цѣлий Воронежски Окръгъ изхарчили 62,987 руб. (селата даде въ натура, храна и др. — отъ тия, 32,891 р.); въ другата година разходскитѣ се покачили до 74,578 руб., броятъ на ученицитѣ се уголѣмилъ съ 1,494 души, а четътъ на учителитѣ възлѣзалъ до 573

души. Не стига това; — окръжното земство се постарало да направи, дето нема, и ето днѣ училищни здания, на негрижило се и за преготвяне народни учители, като отворило 20 степендия съ по 127½ рубли, колкото, сир. давало и правителството за своятѣ възпитанници, за учители, които да се преготвуватъ въ правителствената учителска семинария въ Воронежъ. — Това воронежкото земство направило за първоначалното образование; но то не спрѣло тукъ, ами още и ката година давало по 2 000 рубли за тамошната гимназия, купило ѝ е учебни пособия за 7,500 рубли, поддържало и женската гимназия. Леснотии давало и на реалното училище въ града Воронежъ: презъ 1879 и 1880 то е отпускало за него по 9,900 рубли, на не е забравило това земство и едно занаятчийско девическо училище; на 1880 отпускало и 300 рубли за напредъ за степендия на ученици отъ Воронежско въ московскій университетъ, безъ никакви условия. — Тия пари сж излизале нѣ отъ джебветѣ на жителитѣ отъ Воронежскій Окръгъ. Ние би желале и у насъ да се пофалѣше, освенъ негли шумненската, нѣкоя община, че е направила поне хилядний дѣлъ отъ онова, що е сторила воронежката у Русия, при другото, и за народното ни образование. Въмето да се пофалимъ съ напредкъ, покориле бихми се, белки, съ назадкъ и много още ще се губимъ изъ тъмината и изъ тѣглилата.

— Въ Франция сж означени избори за ново народно събрание. Тѣ щѣли да станатъ на 9 т. Августа. Никакво възбуждане нѣмало тукъ и очѣкуватъ изборитѣ да станатъ тихо, при всичко, че за новата камара се имало на умъ да направи голѣми измѣнения въ държавнитѣ уредби у Франция, тѣй като радикалнитѣ елементи ще се усилятъ въ новата палата.

— Туниското възстане срещу Французитѣ и срещу самото туниско правителство още се продължава; много Туниски солдати оставяе редоветѣ си и бѣгале при възстанницитѣ, съ които се сдружавали и ведно се биѣле.

— Дописникътъ на «Алгемайне Цайтунгъ»

отъ Лиссабонъ (у Португалия) пише, че републиканското движение въ Португалия все по-много и по-много се усилявало. Въ тази партия се вече издаватъ нѣколко вѣстника, които показватъ републиканскій образъ за управление като единиченъ, който най-добре отговаря на изискуванията на сегашнитѣ общества. По тая земя на всекаде има републикански клубове и комитети, отлично наредени; съ цель за пропаганда републикански идеи въ народа, разпространяватъ се особенни брошури, и нѣ така отдавна познатий републиканецъ Теофило Брага издалъ памфлетъ (книжле), дето искарува сегашната португалска династия (царя) виновникъ за всичкитѣ злини. Португалскитѣ републиканци тѣжнеятъ да влѣзатъ въ стговоръ съ испанскитѣ и францускитѣ републиканци. («Москов. Телег.»).

— Парижскитѣ радикални комитете вече заявили, че тѣ ще искатъ отъ своитѣ кандидате за представители да прекаратъ тия преобразования: разпространене образованъето въ народа и освобожденъето му отъ всекакво влияние отъ духовенството, по-праведно и равномерно разпредѣлене данъцитѣ, самостоятелност на общинитѣ, прегледуване конституцията. Социалиститѣ така ежщо се надѣяле да спечелятъ нѣколко мѣста въ бѣдъщата палата.

— Въ отетжпената отъ Франция на Германия областъ Елзасъ—Лотарингия скоро се извършуваха изборитѣ за градскитѣ съвети. Населенъето, което е туку-речи цѣло само Французи, при всичкитѣ силни и хитрости отъ чуждонародното правителство си избрахо за членове Французи, и това никакъ не угодявало на Нѣмцитѣ.

— Въ рускитѣ университети, а особено въ петербургскитѣ има доста жени, които слушатъ уроци въ разнитѣ факултети: особено много отъ тѣхъ слушали медицината (лекарство). Тая година, казуватъ правителството щѣло да затвори женскитѣ курсове, защото ужъ не било имало пари за тѣхното поддръжане. Това извѣстие наскърбило рускитѣ интилигенти особено и богатитѣ при това г-жи и за да не допуснатъ таково нещастие, тѣ съставили дружество въ Петер-

бургъ и рѣшили да молятъ правителството, да не затвара, ами като не може да дава пари, да приеме тѣ да поддръжатъ тия курсове или съ всекогодишни или съ едновременни пожертвования. — Тая постѣпка на интилигентнитѣ г-жи и г-да въ Петербургъ стои по-високо отъ за всеки пофала.

— Явиватъ, че въ комитетътъ за въздигане въ Пятигорскѣ паметникъ поету Лермонтову, до 1-й Юлия еж постѣпили за тая цель 19,408 рубли.

— На 28 Юлия въ Римъ противъ папата станалъ митингъ отъ 4000 души. Мжтежъ никакъвъ не произлѣзълъ. Съчувствителни телеграми се получили отъ Гарибалди, Луи Бланъ и Викторъ Юго. — На 30 Юл. конфискували четире италиянски вѣстници, „Либерта“, „Капитале“, „Берсаглиере“ и „Лега де ла Демокрация.“ защото препечатали словото на Алберта Марио, което той казалъ въ тоя митингъ.

— До „Агентството Рейтеръ“ телеграфиратъ отъ Нью-Йоркъ (у Америка), че на 29 Юлия въ Бостонъ и Бруклинъ станале митинги, дето се приели резолюции, съ които се протестира срещу намѣренъето на правителството, що се бѣше разчуло, че ще да арестува и предаде Гартмана на руското правителство. Гартманъ е единъ отъ тѣзи, що бѣха подфжрили желѣзницата, кога, преди 2 години, покойний императоръ, пътуваше отъ Москва за Петербургъ Гартманъ сега билъ въ Америка.

— На 1-й текущаго Августа пристигна извѣстие, че чехскитѣ народенъ театръ въ Прага, токо що се свършилъ и въ денътъ, кога тѣкмѣле да го осветятъ, на 31-й Юлия се запалилъ и цѣлъ изгорѣлъ. Подпалуванъето се отдава на Нѣмцитѣ. Явиватъ, че заведнашъ въ Прага и изъ Чехско се събрали нѣколко милиона за съзидане новъ театръ.

ПОЛИТИЧЕСКА ХРОНИКА.

Изъ Атина телеграфиратъ отъ 20 м. Юлия, че, щомъ се дадѣла всичката земя, отетжпена отъ Турция за Гърция, гръц-

кий кралъ Георги щѣлъ да иде въ Цариградъ да навиди султана.

— Отъ дипломатическитѣ кржгове въ Петербургъ съобщаватъ на „Моск. Телегр.“, че сега руското министерство за външнитѣ работи твърде дѣятелно е зането съ питанъето за скорошното дипломатическо сношенъе, което ще стане съ Портата, по работата за заплащанъето отъ Турция контрибуциитѣ за миналитѣ бой. Това питанъе щѣло да се тури на редъ тутакси подиръ свършеното уреждане работитѣ отъ нашия князь въ България. Това било необходимо, казува съобщенъето, за туй, защото дѣлъ отъ турската контрибуция трѣбувалъ да се плати отъ България, която, както се знае отъ Берлинскій Трактатъ, е длъжна да плати данъкъ на свойтъ сюзерень, султана.

— На истий вѣстникъ изъ ещитѣ кржгове съобщаватъ, че тжй като станало измѣненъе въ държавний строй у насъ, руското минист. за външ. работи изпроводило на скоро до руский дипломат. агентъ въ София, г. Хитрова, циркуляръ за новитѣ дипломатически сношения съ князь александровото правителство. Тоя циркуляръ служѣлъ като отговоръ на нотата отъ българското правителство, която нота наскоро била получена отъ петербургскій кабинетъ и въ която се излагале политическитѣ възгледи на князь Александра.

— Телеграфиратъ изъ Ц-градъ, отъ 25 Юлия, че турскій министръ на външнитѣ работи, Асимъ-паша, изпроводилъ до турскитѣ представители при чуждестраннитѣ дворове циркуляръ, въ който казува, че конвенцията, заключена въ Виена между Австро-Унгария, Сърбия и България за съединенъе желѣзнитѣ пжтища, нема за Турция никаква сила, тжй като тя противоречѣла на условията въ Берлинскій Трактатъ. Сжщата депеша явява, какво Портата потвърдила означенъе еиноритѣ на Българското Княжество.

— Като цель за срещанъето, дето стана въ Гащайнъ между германскій и австрийскій императоръ, вѣстницитѣ озна-

чаватъ, че тия царѣ си имале наумено да свалятъ сегашний баварскій кралъ и да го замѣтятъ съ зетѣтъ на австрийскій императоръ, принцъ Леополда Зарадъ да се разговори за туй нѣщо, Австрийскій императоръ отишелъ въ Майнау, дето щѣлъ да се види съ саксонскій и вюртембергскій кралъ и съ великий херцогъ баденскій, защото и тия кралѣта се интересувале отъ тоя предмѣтъ. Извѣстията казуватъ, че тѣ се съгласиле. — Отъ 28 Юлия телеграфиратъ, че баварскій кралъ нѣколко часа преди идванъето на императоръ Францъ Йосифа, заминалъ за Парижъ инконито (тепдилъ).

— Въ Берлинъ, както и въ Виена, пжтуванъето на руский императоръ изъ Русия, продължава да съставлява предмѣтъ за различни тълкувания и сжждения. Отъ това, че императорътъ се придружавалъ отъ такива приятели на славянскитѣ народности, каквито сж генер. Игнатъевъ и Воронцовъ-Дашковъ, нѣкои вѣстници извеждатъ странно заключение, че ужъ императорътъ предприемлъ пжтуванъе, като за демонстрация срещу свияданъето на дружественитѣ му монарси отъ съвѣднитѣ държави. — „Московскій Телеграфъ“, като излага горнитѣ редове, казува, че Русии нема нужда да влиза нито въ тройственъ, предводимъ отъ Бисмарка, нито въ платонически дору съюзъ съ който-да-е държава, защото тя, едно, че нема кой да я заплашува отвънъ, и друго, че иска да ѝ сж свързани рццетѣ съ тия съюзе.

— Нѣмскитѣ вѣстници прѣнавали слухъ че ужъ наскоро тукъ въ Русее, щѣли да се събератъ всичкитѣ държавни глави отъ Балканскій Полуостровъ съ цель да направѣли помежду си нападателенъ и отбранителенъ съюзъ. За тоя слухъ отъ Петербургскитѣ дипломатически сфери пишатъ до гореказаний вѣстникъ, че той не можѣлъ да има точни основания; защото първо, между тя господаре немаде никаква задружностъ, второ, по вѣчето отъ тѣхъ като, за пр., князь Александръ Българскій, князь Миланъ Сръбскій и князь

Николай Черногорский неможатъ да направятъ своеглавно никаква политическа стъпка и както *въ вѣтрѣшината, така и въ възмнната си политика работятъ както или кажатъ три европейски царици*. По-вече или по-малко своеглавенъ господарь отъ тия може се счита само румѣнскій кралъ Карлъ I-й, но и той не можѣлъ да начене нѣщо за такава работа, защото се бои отъ натискѣтъ на Европа. При това Карлъ I-й се отнася твърде недружелюбно къмъ съседнитѣ княжества, Сърбия и България. Колкото се тиче до князь Александра Българскій, то освенъ че ще-не-ще е длъженъ да се съобразява съ мненията на петербургскій, виенскій и берлинскій кабинетъ, свързува го още и върховенството на султана. Подиръ, за князь Никола Черногорскій не може да бжде ни речъ, тѣй като той не познава за себе-си другъ съюзникъ освенъ Русия.

СТАРОНАРОДНА ПЕСЕНЬ.

Научила са ѝ Калинка
 Късно за юда да ходи:
 Колкото късни по-късни,
 Снощи Калинка дваждь късни;
 Покрай кирчуви минава, —
 Кирчо на чардакъ сѣдѣше.
 Бѣло си книже държѣше,
 Черно си слово четѣше;
 Калинка изъ пѣтя вървѣше,
 Калинка Кирчу думаше:
 „Добъръ ти вечеръ, Кирчо-льо!“
 Кирчо Калинки думаше:
 „Далъ ти Богъ добрѣ, Калинке.“
 Кирчо Калинки думаше:
 „Калинке, бѣла Русьова,
 „Що не са, Калинке, уженишъ?“ —
 „—За кого Кирчо да са ужени?“ —
 „—Баримъ са за менъ жени.“
 Кирчо си отъ чардакъ слѣзи,
 Че си у тѣхъ отада;
 Марьяна сѣди срѣдъ двора,
 Дребни теленца пушаше,
 Сиви си крави доѣше.
 Кирчо Марьяни думаше:

„Марьяно, първо венчеле,
 „Че защо не си хубава,
 „Като Калинка Русьова,
 „Русьова, кат' чорбаджийова?“ —
 Марьяна Кирчу думаше:
 „Кирчо-льо, младъ граматико,
 „Дваждь бѣхъ отъ Калинка хубава,
 „Ала си, Кирчо, прогрозняхъ
 „Отъ твоитѣ тѣжки кахжри;
 „Ката година детенце,
 „Тжви година дор' двенки“
 Марьяна си с' жалби нажали, —
 Надѣна бѣла кждея,
 Запреди ново въртено,
 Че у Русьови отиде,
 Че си Марьяна на портата повика:
 „Я излѣзъ, Русе чорбаджийо,
 „Че имамъ дума да ти думамъ.
 Излѣзи Русе чорбаджия,
 Марьяна на Руся думаше:
 „Машалла, Русе чорбаджийо,
 „На сето село посжди,
 „На дѣщеря си не посжди,
 „Че ти си люби — Калинка —
 „На дребни деча бащитѣ,
 „На млади булки мжжѣтѣ.“
 Русе са люто разсърди,
 Че стана у дѣлникъ, пондѣлникъ,
 До три си гайди откуви,
 Че ги срѣдъ село занеси,
 Направи хоро голѣмо;
 Синкитѣ моми отидоха,
 Саде Калинка не отишла.
 Кирчо си хаберъ проводи:
 Де да ѝ Калинка да доди.
 Калинка си работа имаше, —
 Хаберъ при Руся отиде:
 Калинка не мой на хоро да отиде,
 Русе пакъ хаберъ проводи:
 Дѣ да ѝ Калинка да доди.
 Като зачу Калинка тазъ дума,
 Че се хубаво премени,
 Че си на хоро отиде,
 Че са на хорото улови,
 Веднаждь Калинка обиколи,
 Баща ѝ я за коса улови,
 Че ѝ главата отрѣза,
 Че я срѣдъ хоро зафжрли;
 Че Русе зива, продума:

„Гледайте, мало й голѣмо.

«Чудо страшно и голѣмо.»

(Изъ сборникътъ М. Късогледозъ).

ЕМИЛЪ ЛИТРЕ.

(Животописание).

На 2 Юния г. г. Франция изгуби единъ великъ ученъ мъжъ, него день почина Литре, на 81 год. възраст. Съ него и цѣлото човечество изгуби одного отъ рѣдкитѣ цѣлнсъвѣтни гении, които дълбоко и изтънко разбирахъ и езикътъ и особеноститѣ на различнитѣ народности. Най-познатъ неговъ трудъ е забелѣжителната книга: «Речникъ за Французский языкъ.» Въ тоя речникъ той посача нѣ само коренътъ и значенъето на всѣка речъ, но и разяснява нейний смисълъ съ всѣкакви примѣри, и белѣжи авторитѣ, които сж употреблявали речта най-правилно. Второто съчиненъе отъ Литре е: „Историята на французский языкъ,“ нѣ по-малто значително. Литре знаехъ съвършено нѣмский языкъ, отъ който освенъ друго, превадялъ различнитѣ съчинения отъ Давида Штрауса. Отъ италиянски на френский языкъ той е превелъ «Адътъ» отъ Данте. Освенъ съ филология, Литре се е занимавалъ още и съ философия, съ политическитѣ науки, дору и съ хирургия (джирахлъжъ). Той е написалъ научно съчиненъе «за источната чума.» Като съветникъ при градский съвѣтъ и като членъ отъ народ. събранъе, той билъ отъ лѣвата партия. Литре не владѣеше способности за парламентски говорникъ (ораторъ), той живееше въ твърде дълбокъ вътрешенъ животъ. Докладитѣ си до академията, на която бѣше украсенъе, той всѣкога старателно и твърде хубаво обработувалъ—това бѣше сетина отъ многогодишни и дълги размисления. Въ 1871 год. Литре стана членъ отъ французск. академия. Тогасъ стана на всички познатото му сбутнуванъе съ епископътъ Дюпанлу. Епископътъ се отказа отъ званъето академикъ; но Литре, благодаренъе на поддръжката отъ общественното миенъе, спечелилъ само по-вече популярностъ (народна любовь). Литре бѣше единъ отъ най-остроумнитѣ публицисти на Франция; неможе да се изброятъ многото съ всѣкакво съдържанъе статьи, които той помѣтсуювалъ въ различнитѣ вѣстници и периодически списания.

Сжщо, Литре се е училъ за лекаръ и на туй поприще той работи съ изданъето и превежданъето съчиненията отъ Ипократа, ко-

ито излъзоха въ Парижъ презъ 1839—1861 въ 10 тома. При това, той участвувалъ въ много медицински вѣстници, подиръ юлската революция, той се занимаваше съ списуванъето политически вѣстникъ «Националъ» («Народенъ») а презъ 1855 издаваше вѣст. «Ле Саванъ» (Ученитъ). Но, при всичко, вситѣ тия занятия не сж така значителни, както оная работа, за която ние споменахми по-горе, че я е предприелъ, като вече не е билъ младъ човѣкъ, то е именно изданъето «Речникътъ за французский языкъ,» — първий наученъ и патриотически речникъ отъ този видъ. Началото, продълженъето и крайтъ на работитѣ по изданъето на речника (като се не гледа на всевъзможнитѣ спънки и мъжнотии), Литре е разказалъ въ неголѣма брошура, подъ име: «Какъ съмъ изкаралъ до край изданъето речника за франц. языкъ.»

Въ тая брошура той казува: «Приготвенята къмъ издаванъето зафанахъ въ 1841 год., свършеното условванъе, следъ разни колебания, би подписано въ 1846, началото отъ ржкописа зафана да се печати въ 1859, а крайтъ—къмъ зафашанъето на Юлия 1872 год.» Ржкописътъ, освенъ допълнения, ималъ 415,936 табака. Човѣкъ се почудва на тая колосална работа.

«Азъ ставахъ часѣтъ въ 8 сутринята, продължава Литре у брошурата си, и до като разтребахъ спалицата, която въ сжщото време ми бѣше и кабинетъ, азъ отивахъ за нѣкаква работа въ долний катъ; така азъ написахъ предговорътъ за речника. Азъ се научихъ именно отъ канцдерътъ д. Агессо да употребявамъ съ полза свободнитѣ минути; неговата нередовна жена винаги го е карала да чѣка обѣдтъ, и го нампрала при книгата. Часѣтъ въ 9 азъ отивахъ горе и поправяхъ забелѣжитѣ си, което е отивало до закуската. Часѣтъ въ 1 сѣдахъ да работи и се занимавахъ съ работитѣ на вѣстникътъ «Ле Саванъ», часѣтъ до три. Отъ три до шестъ азъ изново се залавяхъ за речника, а тъкмо въ 6 сѣдахъ да обѣдувамъ—моята жена не ме караше като, канцдеръ агессовата жена да чѣкамъ; обѣдтъ се е продължавалъ обичновенно часъ. Докторитѣ забраняватъ да се работи тутакси подиръ обѣдтъ. Но азъ всѣкога разваляхъ това забранванъе, като се убѣдихъ съ опитъ, че това не ми е вредно. Сега всичкитѣ ми физически потребности биваха изгѣмени и, часѣтъ въ 7, азъ отново се залавяхъ за речника и вече не преставахъ да работя. Безъ прекъсванъе, азъ работѣхъ часѣтъ до 12, въ срднощъ се прощавахъ съ всичкитѣ и

следующето прекъсване азъ правяхъ въ три часа, ако дневната ми задача е била свършена, ако нѣ, азъ следувахъ да работя и нѣ рѣдко случвало се е да угасямъ лампата и да продължавамъ писанъето вече при лжчитѣ отъ възлѣзвующето слънце.»

По тоя начинъ тази ученъ мжжъ премикувалъ времето отъ 1860 год. до свършване зафанатата си работа въ 1872, презъ тия 12 год. безъ измѣненъе, лѣте, въ неголъмий чифлий Мениль ле-Руа, около Парижъ и зиме, въ Парижъ. Недѣленъ день, само едно подиръ пладне е било отдавано за почивка, и утрината и пощта, и тогасъ, като всѣкога; всѣка година пжжъ Литре прекарувалъ по единъ месецъ на морскійтъ брѣгъ въ Бретанъ. Разбира се, въ Парижъ зиме денемъ му бжркали да работи, но за това ноцъта минувала при ржкописеътъ.

Голѣмо побжркуване за работата му билъ бойтъ презъ 1870 год. Още отнапредъ, по настояванеето на издательтъ, Литре заржчалъ да скжтатъ въ голѣми, нарочно за това, приготвени, кутии и да скриватъ въ подницата въ извънъ градскійтъ домъ, за запазуване отъ пожаръ, всичкийгъ недовършенъ дѣлъ отъ ржкописеитъ му. Когато се видѣло, че бойтъ трѣбува да се свърши или съ голѣма битка или дору и съ обсада на Парижъ, то всичкитѣ кутии били привезени въ градътъ и скрити у кжщата на издателя му Ашета. Тамъ е било страшно за тѣхъ нѣ отъ неприятеля, а, при началото на възстановленъето спокойствиеето, — отъ страна на комунаритѣ, които тѣкмѣли да подналятъ цѣлата тая махала, но за добра честь билл удържани отъ войскитѣ.

Едва подиръ склучване мирътъ Литре отново се заловилъ за работа. Той билъ избранъ за членъ отъ народното събрание и тая нова длъжностъ изплнявалъ така скжщо съ присърдце, както и предишнитѣ; потребувало е често да ходи въ Версай на засѣданъе, но въ всѣки случай и това не е могло да го отвлече отъ обичното му заниманъе. Той доживѣ до радостний день — свършване всичката работа въ 1872 год. Речникътъ би отпечатанъ въ четире тома, отъ кола въ 4 листа съ дребни букви въ три стълбца, въ 589 листа или 1708 страници. Литре престаналъ да работи, като билъ веке на 71 год. и то по причина на болестъ, която го накара до свършване живота му да избѣгнува всѣко напрѣганъе дору и удоволствие. Той могълъ спокойно да се вгледа въ преминалий си трудовъ полезенъ животъ и въ работата, която му е увековечила името и славата.

(Изъ «Нива»).

ДОНКА.

(Разказъ изъ народний ни животъ).

Хубавъ е тоя свѣтъ, Вишний Боже Господи, и съ прелести си го опсиналъ. Но като си му дарилъ ясното слънце по красното синьо небе, светлата месечина верѣдъ безчетнитѣ звездици; като си нагиздилъ земята съ цвѣтни долини и си я окичилъ съ гори зелени; като си създадъ птички да пеятъ и вѣтрове тихи, росни да веятъ: като си далъ всичкитѣ тия и бейрой други неописани хубости, защо, Вишний Боже Господи, не си наредилъ и всички да се у него радуватъ и веселятъ? Защо не си наредилъ да има само песни, а да нема плачь; да има светлостъ, да нема мракъ; да има ситостъ, да нема гладъ; да бжде топло, да нема мразъ; да бжде вѣрно, да нема страхъ? . . . Но Ти си премжлъръ, Ти си преблагъ и нѣ така да бжде Ти си наредилъ; знамъ, не си далъ слънцето да гори лицата, не си далъ птички на плачь да прегласятъ, не далъ си зима да мръзятъ сирмаси. Да, не си сътворилъ Ти свѣтътъ по него злини да ставатъ, а всѣко да се радува, всичко да живее и да се весели: за туй скж тия свѣтски хубости, за туй цвѣтятъ и цвѣтята.

Грѣхъ струвамъ, но прости ми, Божие, този грѣхъ, дето се чудя, какъ, като си далъ свѣтътъ за да добруватъ човецитѣ по него, допусналъ си за тѣхъ да ги алочестятъ, да имъ не даватъ да се радуватъ на свѣтскитѣ хубости, да имъ отнематъ твоитѣ дарби; съ своето всемогжщество, съ своята мждра сила, Ти би запретилъ това и — изсушилъ би светотатственитѣ ржце, погубилъ би злодѣйскитѣ души. . . . Негли обаче не е твърде далеко и това. Твоята права сждба, която наказува днесъ само чрезъ свѣстьта, рано-късно трѣбува да пресече похителнитѣ неправди и алосторетва; Твоята правда е неуодолима, и азъ вѣрувамъ, както вѣрувамъ въ Тебе, Господи, че не ще мине твърде много и — ангелитѣ ще благовѣсятъ «на земли миръ, въ челоувѣцѣхъ благоволеніе».

I.

На всѣкаде по свѣтътъ е хубаво, па и всежде по него е едно: и въ Нѣмецко има ливади и цвѣтя, какъто по насъ, и тамъ има сити и гладни; и въ Френско пеятъ славеи и се въздигатъ планини, и тукъ плачатъ и се смѣятъ; и въ Влашко текатъ ручей, повѣватъ вѣтрове, и тамъ има чокое и аргате; и въ Турско грее туй слънце, има и градини, и тамъ има паши и хамале.

Но защо продължаваамъ — всѣкаде по свѣта е хубаво и всежде е едно; — ала отъ всѣка друга земя азъ по-обичамъ нашата българека. Мене сж по-свидни нейнитѣ хубости, по ми сж мили песнитѣ на тукашнитѣ горски птици и славеи; по благоговей азъ предъ величественнитѣ наши бърда и балкани, по-сладко шумолятъ тукъ сребриститѣ речки и ручей, по-сладко дишатъ нашитѣ гори и полени; та и кога лютитѣ зимни бури веятъ и кога небето се цѣпи и се търси отъ грѣмнитѣ трясѣци и тогасъ пакъ тя е хубава, а тогасъ тя е величествена.

Обичамъ азъ природата на България, свидни ми сж и хората по нея: тукъ по-ме боли, кога виждамъ нѣкой да страдае; по-добре разбирамъ азъ тукашнитѣ песни, па и тукашнитѣ съззи и ядове, тукъ лицата са по-мили: а сърдцата по-искренни; тукъ момитѣ сж по-хубави и момцитѣ по-напети, тукъ радостта е по-весела, а тжгата по-жалостна. Нека говори кой какъто си обича, а азъ ще да кажа, че за истинский Българинъ само една земя може да е най-хубава и най-обична и тя е българеката.

Хубави сж нашитѣ гори и полени съ своитѣ стари буки и цвѣтя, мили сж нашитѣ реки и ручей съ своитѣ шумъ и чурѣнье, па хубави сж и нашитѣ села съ своитѣ спретни бѣли кжщици и съ песнитѣ, що се разливатъ по чиститѣ имъ дворове и градини. Тжй хубаво е и селото Писанецъ. Вървишъ петъ часа къмъ Югъ отъ Русее, по равно шосе, помежду сенчасти овошки, край раззеленени лозя и позматени нивя, гледашъ бѣли стада по

пространнитѣ полени, неосещашъ какъ, ти си у това село.

Азъ ща да ви разкажа разказъ, който отъ тукъ зафаца, случки, които тукъ сж ставале, на и ще спремъ на него.

Селото Писанецъ се въздига на единъ хълмъ край рѣката Бѣлъ Ломъ. Това село и по самитѣ си строй и по мѣстоположенъето си надминува много села изъ нашенско: то е хубава, като писано, и за туй негли сж го нарекли съ това име. Погледнешъ отъ срещната страна и отпреди ти ще се представи такава хубава картина: право вереще, накацале по стръмната, камънлива височина, стоятъ хубави бѣли кжщици, покрити съ керемиди и заобиколени съ малки градини; поерѣдъ тия кжщици се бѣлее нова хубава черквица; при политѣ на селото тече доста буйно и се пѣни рѣката, която кара нѣколко воденици и тепавици, а край по-голямкий мостъ, меланхолично засенчени отъ високи канари, стоятъ два хана, тихи и мълчеливи. Рѣката се губи помежду два тѣсни планинисти брѣга; на единитѣ отъ тѣхъ се зеленее, тихо шуми и се люлее гжета гора, която извива и се губи задъ високитѣ чуки.

Лѣте е. Произхожда мелодическо движенье или, по-добре, работа, която всѣки знае да се върше по всѣко наше село, лѣтенъ день. Тукъ неколко селянки жени и булки бѣлятъ своитѣ памучени и конопени платна край рѣката; по околността на селото — стада пасящи зелената тревица, а млади овчаре свиряци съ медни кавале при тѣхъ; по нейде изъ дворовѣтѣ видишъ да шета хубава мома съ живописний си костюмъ — меланхолна моминска песень се разлива и отзовава се по околнитѣ чуки.

Стотини хиляди трудолюбиви Българе има преселени въ чужбина отъ грознитѣ волуме, които сж вършѣле надъ тѣхъ различнитѣ голѣми тълпи разбойници, Еничери, Делибашии, Кжрджалие, Арнауто и много други. Отъ зверствата на тия последнитѣ беднитѣ Българе сж намирале мира и спасенье далеко отъ тѣхната родбина, отвждъ Дунава по гостолубиво Влашко и

Богданско и по пуста и безлюдна Басарабия.

Но горкий Българинъ не е тѣглилъ отъ едни разбойници. Трудолубието на ония, които живеятъ по скалистий Балканъ, не може да наддѣлее каменливата безродна почва и трудътъ имъ не се възнаграждава ни колкото за удовлетворенъе насущнитѣ необходими нужди. Много отъ тамкашнитѣ жители сж ходиле и ходятъ да работятъ по чужбина и тамъ да печелятъ прехравата за себе и за своитѣ челяди; а ония които сж оставале, въ усилията си да оплодотворятъ неродливата земя, всека година сж заемали храна и пари съ голѣми лихви. Лихвитѣ растѣле, земята си оставала безплодна, та и колкото е давала е отивало ва изплащанъе неизплатливитѣ лихви, дору най-сетне му сж продавале оскжднитѣ кжщни потрѣби. Бивало е по-зле — земята на многото таквисъ осиромашели, най-подиръ се е отнемвала отъ лихваритѣ и беднитѣ селяне и колибаре сж оставале тѣхно безусловни робове — рай. Това е ставало особено въ Дръновско и Еленско.

Естествено, туй положение е било нетърпимо и на това зло е трѣбувало да се тури край. Оставенитѣ села отъ забѣгналитѣ въ Бесарабия и Влашко Българе станаха мѣсто за доселяванъето на тия нещастници — и така сжществуватъ сега многобройнитѣ ония села изъ Руссенско, Разградско и Силистренско, населени съ «Балканджии.»

По-вечето отъ такива преселенци състои и селото Писанецъ.

Тридесетъ години едва ще да се минале, отъ какъ въ това село бѣ дошелъ Стойно Радоювъ съ своята малка челядь — жена и три невръстни деца: едното момиче и дветѣ момченца. Всичката стойнова покжщнина бѣше събрана въ една кола, у която оставаше мѣсто да сѣдатъ и децата, а имота имъ се състоѣше отъ единъ неголѣмъ възелъ *махмудии*, които Стойно взелъ съ лихва, като заложилъ малкото си земица, защото за да я продаде не намѣрилъ купувачъ.

Направи си Стойно малка кжщница въ Писанецъ, купи си две-три нивици, за-

вжди си и домакинство: имаше си три вола и една кравичка въ зимникътъ, кокошки, патки и други гадець му ровѣше изъ двора, а 25—30 овце ходѣше да ги пасе Генчо, пай-голѣмийтъ стойновъ синъ. Кой може каза, че Стойну и на челядьта му не бѣ охолно.

Стане той още по-темно — по втори петли — и си направи кратката, но сърдечна молитвица. Цѣлата челядь и тя е вече на крака. Лѣтно, работно време — по хладина трѣбува да се зафане работа, за да се бжде цѣлий день леко. Вжтре въ половинъ часъ всичко е натѣкмено; всеко се прекръстя и всеко по работата си — Генчо съ овцетѣ, Миню, по-малкийтъ, съ тейка си на нива да пази воловетѣ или да ги поводва и да помага; на нива е и буля Стойновица. Та тя ли само? Мало и голѣмо — цѣлото село е изъ полето — жетва е. Донка само остава дома — тя е кжжетлия на мама си.

А Донка, стойновата щерка, бѣше хубавица, каквато нито въ село, нито въ цѣлата нахия имаше. Тя навършуваше 16-тѣ години. Пълничка, бѣла—румена, кестанийовата ѣ коса стигаше отдолу кръста ѣ, снага стройна и права, лице весело, засмѣно; устни алени, като трандафилъ, очи тихи, умилни; хоратлива като лястовица, сладкодумна като славей и, и... азъ не мога ви я описа, какъто трѣба. Пжкъ чиста, пжкъ спретната, пжкъ работна — немаше ѣ приликата. Таквосъ момиче го обичва най-спаката баба, ергенитѣ би ѣ се заробиле, а тѣзи, на които тя бѣ рожба — баща ѣ и майка ѣ — даде би си живота, мило и драго, за нея.

Изпрати Донка всичкитѣ до вратията, върне се, запей, а гласътъ ѣ надминува славейскийтъ: широко, звънливо и мило се разлива той и ти би се спрелъ, дълго би слушалъ и привасялъ би се. Скоро цѣлата кжща и дворътъ светятъ; очистено, изметено е — съ языкъ да лижешъ. Влѣзе въ градинката, направи китка смѣсена, забодѣ я въ свилената си косица. Донка, вземе пѣстрий си герговъ и сѣда да шие, па запее:

Иванчо дума Иринки:

«Иринке, либе хубаво,
 «Я давай ржка прощавай;
 «Азъ ща за Сливенъ да ида
 «Ю Сливенъ на панаирия;
 «Сливненска мома да зема,
 »Че знаятъ тънко да предатъ
 «И сѣкнато да тжкатъ
 «Тънки янове да тжкатъ,
 »Съ турунджияни кинари.»

Иринка дума Иванчу:

«Иванчо, либе, Иванчо!
 «Бре ходи, либи, каде щешъ,
 «Бре либе, либе, коя щешъ;
 «И ази не ща остана
 «Съ мойта хубость и младость,
 «Съ мойто мъдро ходенье,
 «Съ мойто низко гледанье.»

Пее таяъ песень и други като нея Донка и лицето ѝ взема ангелско израженъе. Наелъ би се само нѣкой изкусенъ живописецъ да я опише. — Рѣдко сж таквизи хубости и таквизи дарби.

Надвечерява се. Остави Донка пѣстрий си гергювъ и отново зашетва — трѣбува да се направи гостба за уморенитѣ работници. И пѣргава и работна е тя.

Прибератъ се всички; стане шумно и весело по двора. Донка нарамя бѣли си менци и отива до чешмата, а тукъ весело говорятъ и се смѣятъ — нейнатѣ дружки, — драго и весело е и ней.

Върне се. На хорицето мѣдни свирки свирятъ и стройно хоро се кърши. Помежду дружкитѣ, си като сльнце, и Донка хоро играе — мирна и срамежлива.

Мръкнало. Нощната тишина се нарушава само отъ шумътъ на селскитѣ воденици. Ясний мѣсецъ обсицува съ злато дребнитѣ вълници на Лома, и осветлява и тжй бѣлитѣ кжщици на селото Писанецъ. Стойновата челядъ спи блаженъ сънь. — Тази челядъ е честита.

(Продължава се).

ВСЪКАКВО.

Берлицкийтѣ дописникъ на в. „Таймсъ“

явява, че въ германската войска се вела една много добра леснина да се учатъ солдатитѣ да мѣрятъ въ димѣтъ у бойното поле. Между стрелцитѣ и нишенитѣ по учебното поле, запаляли суха трева или диво трънѣе и презъ тои пушакъ войнитѣ мѣрѣли нишенитѣ. Сгодитѣ отъ таквостъ обучаванъе сж очевидни.

— *Игла въ човѣшкото тѣло.* Нѣкои Француски вѣстници разказуватъ за случайтъ, що сѣддува: Преди деветъ години въ кракътъ на една млада мома влѣзнала игла и излѣзнала отъ кракътъ на детето ѝ сега. Работата била такава: миссъ Кобленсъ (тжй е името на младата майка) преди петъ години се оженила и тогасъ тя вече току-речи била навикнала на болкитѣ, които тѣглѣла отъ иглата, що влѣзла въ тѣлото ѝ, преди четире години. Отъ женитбата се родиле три деца. Не много преди рожденъето, майката туку-речи престанала да осеща, че въ тѣлото ѝ има игла. Преди нѣколко време, малкийтъ Артуръ (третъето дете), който ималъ мекъ и миренъ табьятъ, изведнажъ станалъ неспокоенъ и ядливъ. Въ това време, майка му, като го кжпѣла веднажъ въ коритото, забелѣжила въ кракътъ на детето черна капка; поотлющила малко и измжкнала твърдо нѣщо. Може да се представи майчиното учудванъе, като видѣла, че отъ кракътъ на дѣтето изтргнала сжщата оная игла, която преди деветъ години отъ това, влѣзла въ собственний ѝ кракъ, кога тя ходила боса по килимѣтъ.

— Пожаритѣ въ Руссия, още не сж престанали. Рускитѣ вѣстници продължаватъ да сж пълни съ извѣстия и съ подробности за тѣхъ. Въ Ровненската Околия вжтре въ единъ день, на 19 Юлия, станале четире пожара въ четире равни села; на другий день изгорѣло едно цѣло село, — останали само нѣколко кжщи. И на 22 Юл. въ Безруково, Ровненски Окржгъ, денемъ изгорѣли 103 кжщи.

— Явяватъ, че австрийското правителство предлагало на черногорското, това първото да направѣло желѣзница въ юж-

ний дѣлъ отъ Черна-гора и да я експлоатирало нѣкое време и подире да я отстѣпало на Черна-гора. Последнята обаче любезно отказала на Австрия, като се извинила, че тая земя още не се е окопитала отъ последнитѣ опустошителни бойове съ Турцитѣ и че тѣй като въ Черна-гора нема ни една фабрика и е безъ никаква промишленность, то тя можѣла да мине и безъ желѣзница. И тѣй услугитѣ на чифутека Австрия къмъ юнашка Черна-гора се върнаха на задъ.

— Може на много отъ нашитѣ читатели да е знайно, че руското правителство е спрѣло за 6 мес. в. „Голосъ“ — най-сериозний и най-разпространений руски вѣстн. защото оскърбилъ нашый князь, а още по-вече генер. Ернрота. Следъ заpirаньето на „Голосъ“, г. Ернротъ счелъ за нужно да отговори въ други вѣстникъ на голосовий членъ. Въ тоя отговоръ — инакъ твърде много интересенъ — почтений генералъ казува и, че *той билъ нѣ само главний дѣятель, но, можѣлъ да каже, и начинатель на всициѣ мѣрки, какъто въ поддържанье спокойствьето (!) въ тоя край, така и за да би могла тоя нѣтъ народната воля (?) да се изкаже но несъмненъ начинъ.* — Рускитѣ вѣстници наричатъ това ген. Ернротово писмо исторически документъ.

— Тукашний чрезвичаяенъ княжески комисаръ неформално, чрезъ окръжний управитель, ни иска списѣкъ съ имената на спомощницитѣ. Ние не разбирами на основање кой законъ и защо ни се иска това, та отказахми и ще постоаянствувами да отказувами да сторимъ туй. — Чудни дѣла! Това вѣрувами и въ Китай не се върши.

ЕДНА ЗАБЕЛѢЖКА.

По-вече съ намѣренье да ни докара повреда, отколкото за веѣко друго нѣщо, единъ отъ тукъ издаваемитѣ се вѣстници, който по свои смѣтки се види да не е твърде благодаренъ отъ насъ, въ бройтѣ си отъ 9 того, като яви, за изливаньето на листѣтъ ни, следъ една забелѣжка,

че читателитѣ *му* биле извѣстни въ какъвъ духъ се биле пишѣли нашитѣ издания, и знаѣли *до колко тѣ били можели да съществуваѣтъ*, явява, че се билъ извѣстилъ, какво началството, на основање 10-й членъ отъ закона за печата, *спрѣло изданьето на „Братство“.*

Като нашитѣ читатели виждатъ и втори ни брѣй, то тѣ заключуваѣтъ, до колко това извѣстье на тоя тукашенъ листъ е вѣрно.

10-й членъ отъ закона за наказанията, но печата, съгласно съ който нашый събратъ казува, че вѣстникѣтъ ни е спрѣнъ отъ властитѣ, какъто и други още (11, 18, 22, 23, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34 и 35), споредъ циркулярѣтъ № 2030 отъ минист. на правосѣдъето, до прокуроритѣ и тѣхнитѣ помощници (пунктъ 2 й), тия членове немаѣтъ сила, тѣй като съ тѣхъ печата се ограничава и въ тѣхъ се говори за административни наказания; а въ министерското пиемо до върховний сѣдъ е казано, че отъ законѣтъ за печата могатъ да имаѣтъ сила и се прилагатъ само ония *правила*, статъи, въ които *се опредѣлятъ престѣпленията* извършувани съ печатѣта и наказанията, които се прилагатъ на *ослденитѣ публицисти, а ония статъи, въ които се говори за ограниченье печатѣта или се предвиждатъ въ тѣхъ административни наказателни мѣрки, не могатъ да имаѣтъ сила и не могатъ да се прилагатъ (зак. за печата, 4 стр.)* Въ такава сжщо смисль е и опрѣделеньето на върховний сѣдъ, което казува, че *зак. за печата има пълна сила и дѣйствиѣ въ тѣзи си статъи, които не противоречатъ на другитѣ сега дѣйствиющии въ княжеството закони.* Дето ще да се рече, въ тоя законъ има такъвизъ приворечливи статъи и тѣ сж горепосоченитѣ, по които циркулярѣтъ казува, че не може да се наказува, а преследува се само пунктъ 2-й), за престѣпленията предвидени отъ 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 24 и 26 членове.

Тука го нема 10-й чл. на нашый събратъ

и всичкитѣ по напредѣ показани членове, и следователно нито вѣстникътъ ни може да се спре, нито пакъ ние — да се глобимъ, както и дѣйствително немами никакъвъ хаберъ за таково нѣщо. — Поправями прочеа тая погрѣшка или лъжовното извѣстие на мѣстниятъ вѣстникъ и увѣрявами почитаемитѣ си спомощници, какво въ кржгътъ на своята програма, освенъ че нема да предизвиками нѣкое наказание отгоре-си, ами и да се случи таково нѣщо, то, по приложенъето на тоя законъ, вѣстника ни пакъ не може се спре, и съ Божата воля и съ помощта на съотечественицитѣ ни той, ще излива много години.

Молимъ противницитѣ на народний ни напредкъ и тѣхнитѣ печатни органи да ни щадятъ отъ своето високо внимание

и отъ бодливитѣ си любезности. Не исками отъ тѣхъ нищо — „екеникъ-олсунъ“ всичкото имъ. Желаетъ и ние да си дадемъ лептицата за народното благо — да ни оставятъ на мира!

Отъ администрацията.

Покорно молимъ почитаемитѣ господа настоятели на в. «Братство», докрайтѣ на тоя месецъ, да ни явятъ, по колко листа да имъ изпровождами, като *свързано ни пратятъ предплатата*. Отъ които господа не получимъ това, ние ще считама, че въ градоветѣ имъ немами спомощници и следователно ще спремъ да пращаме листътъ си до тѣхъ и въ такъвъ случай молимъ да ни се пратятъ назадъ листоветѣ, на наши разноски.

ПРОДЪЛЖАВА СЕ ПОДПИСУВАНЪЕТО

ЗА

«БРАТСТВО»

ОБЩЕСТВЕННО — КНИЖЕВЕНЪ ВѢСТНИКЪ.

Първо периодическо издание съ премии.

Излива два пѣти — на 1-й и на 15-й день — всеки мѣсець. Цѣната му за година е 10 лева или 50 гроша, за 6 мѣсеца — 6 лева или 30 гроша. Спомоществованията биватъ **предплатими**. За по-лесно изплащанье предплатата, отъ работницитѣ, еснафътъ, отъ елужащитѣ по канцеляриитѣ и отъ ученицитѣ се приема да я внасятъ въ срокове, като, при началото на всяко тримесечье, даватъ по 3 лева или 15 гроша; тримесечни обаче спомоществования нема. Нашитѣ спомощници презъ тази година ще получатъ премия — въ даръ — една хубава книга отъ 5—6 коли.

В. «Братство» ще се занимава съ общественитѣ наши, чужди и въобще въпроси, ще дава извѣстия по общественитѣ работи въ нашенско и изъ чужбина, ще излага правителственитѣ разпореждания у насъ, теченъето на по-важнитѣ политически случки и работи; ще помѣти статьи по педагогията, хигиената, по язика и словестността; стихотворения, старонародни пѣсни, пѣтешествия изъ нашенско и по чужбина и нравитѣ и обичаитѣ по тѣхъ; ще дава повѣсти и разкази наши оригинални и чужди, животоописания на по-лични хора; ще има критика и библиография, извѣстия отъ науката и изкуства и разни други любопитни извѣстия отъ цѣлий свѣтъ.

Редакцията съ това списанье се грижи да даде на българската публика едно книжевно издание популарно — достъпно и полезно за всекиго, и ками всичкитѣ български граждани и ученолюбци да спомогнатъ, като се запишатъ за спомощници на «Братство». Книжката, що ще се даде премия на спомощницитѣ, и така също популарна, ще излезе и ще да се раздаде презъ мес. Февруария идущата година.

Записуванъето и предплатанъето става при настоятелитѣ въ всеки градъ и въ Руссе при редакция — администрацията на вѣстника.